

समय:- 3:00

पूर्णाङ्क:- 75

प्रश्न-1) उचित विकल्पं चित्वा लिखत ।

क) 'बालिकया' इत्यस्मिन् पदे: का विभक्ति अस्ति

I-प्रथमा II-द्वितीया III-तृतीया IV-चतुर्थी

ख) 'रामस्य' इत्यस्मिन् पदे विभक्ति अस्ति ।

I-चतुर्थी II-पंचमी III-सप्तमी IV-षष्ठी

ग) "राज्ञे" इत्यस्मिन् पदे का विभक्ति अस्ति।

I-प्रथमा II- द्वितीया III-तृतीया IV-चतुर्थी

घ) "फलात्" इत्यस्मिन् पदे का: विभक्ति अस्ति।

I-चतुर्थी II-पंचमी III- द्वितीया IV-तृतीया

ङ) 'सदाचार: एव परमोधर्म:' अस्मिन् अव्ययम् अस्ति ।

I-सदाचार II- परम: III-एव IV-धर्म

च) अधोलिखितेषु अव्ययं नास्ति ।

I- कदा II- पता III-यदा IV- तदा

प्रश्न-2) उचित विकल्पं चित्वा लिखत-

क) 'अभवत्' इत्यस्मिन् पदे: लकार: अस्ति-

I- लटलकार II- लृटलकार III- लोटलकार IV- लङलकार

ख) गच्छथ: इत्यस्मिन् पदे लकार: अस्ति-

I- लटलकार II- लृटलकार III- लोटलकार IV- लङलकार

ग) 'पास्यामि' इत्यस्मिन् पदे लकार: अस्ति-

I- लटलकार II- लृटलकार III- लोटलकार IV- विधिलिङ्ग

घ) सौटलकारस्य उदाहरणं रूपं च अस्ति ।

I- पठति II- पठतु III- पठेत IV- पठे;

ङ) प्राचार्यः इत्यस्मिन् पदे उपसर्गः अस्ति ।

I- प्र II- प्रा III- परा IV-प्रति

च) "अधिकारः" इत्यस्मिन् पदे लकारः अस्ति।

I-अधिक II-अध III-अधि IV-अ

प्रश्न-3) उचित विकल्प चित्वा लिखत

1) शिवालय इत्यस्मिन् पदे सन्धिः लिखत

I- दीर्घसन्धि II- गुणसन्धि III- यणसन्धि IV- अयादिसन्धि

ख) महेन्द्र इत्यस्मिन् पुदे सन्धिः अस्ति-

I- दीर्घसन्धि II- वृद्धि सन्धि III- यणसन्धि IV- गुणसन्धि

ग) प्रत्येकः इत्यस्मिन् पदे सन्धि अस्ति-

I- दीर्घसन्धि II- वृद्धि सन्धि III- यणसन्धि IV- गुणसन्धि

घ) 'चन्द्र शेखरः' इत्यस्मिन् पदे समासः अस्ति

I- अव्ययीभाव समासः II- तत्पुरुष समासः

III- बहुव्रीहि समासः IV- कर्मधारय समासः

ङ) द्विगु समासस्य उदाहरणं अस्ति-

I- त्रिभुवनम् II- पित्रौ III- अनादर IV- सचक्रम

च) अनुरूपम् इत्यस्मिन् पदे : इत्यास्मिन् पदे समासः अस्ति-

I- तत्पुरुष समास II- कर्मधारय समास III- बहुव्रीहि समास IV- अव्ययीभाव समासः

प्रश्न-4(अ) उचित विकल्पं चित्वा लिखत -

क) 'पठित्वा' इत्यस्मिन् पदे प्रत्ययः अस्ति-

I- तुमुन् II- क्त्वा III- अनीयर IV- ल्यप्

ख) 'तुमुन् प्रत्ययस्य उदाहरणं अस्ति-

I- पठितुम् II- पठनीयम् III- उक्त्वा IV- पठितवान्

ग) 'आगत्य' इत्यस्मिन् पदे प्रत्ययः अस्ति

(क) पूर्वं प्रातराशः क्रियाताम्

(ख) सूर्यातपे तण्डुलान् खगेभ्यो रक्ष

(ग) तण्डुलान् मा भक्षय

प्रश्न-9) पाठ्य पुस्तकात् द्वयं श्लोकं प्रश्न पत्रात् विहाय लिखत

प्रश्न-10) अधोलिखितानि वाक्यानि शुद्धं कुरुत -

कोई दो

1) त्वम् विद्यालयं गच्छति

2) अहं मोदकं खादास

3) अहं पुस्तकं पठति

प्रश्न 11) मञ्जूषायाः सहायतया भावार्थे रिक्तस्थानानि पूरयत-

गृहव्यवस्थायै, धर्मयात्रायाः, मङ्गलकामनाम्, कल्याणकारिणः ॥

यदा चन्दनः स्वपत्न्या काशीविश्वनाथं प्रति..... विषये जानाति तदा सः क्रोद्धितः न भवति यत् तस्याः पत्नी तं..... "कथयित्वा सखीभिः सह भ्रमणाय गच्छति अपि तु तस्याः यात्रायाः कृते..... कुर्वन् कथयति यत् तव मार्गाः शिवाः अर्थात् भवन्तु ।

प्रश्न 12.) अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण लिखत ।

(क) सा सखीभिः सह तीर्थयात्रायै काशीविश्वनाथमन्दिरं प्रति गच्छति।

(ख) चन्दनः उत्सव समये अधिकं दुग्धं प्राप्तुं मासं पर्यन्तं दोहनं न करोति

(ग) उमा मासान्ते उत्सवार्थं दुग्धस्य आवश्यकता विषये चन्दनं सूचयति

(घ) मल्लिका पूजार्थं मोदकानि रचयति

प्रश्न-13) वाच्य परिवर्तनं कुरुत

कोई दो

(क) सः गृहं गच्छति

(ख) रामः विद्यालयं गच्छति

(ग) सीता पुस्तकं पठति

प्रश्न 14) अधोलिखितं गद्यांशं प्रश्नानां उत्तरं लिखत

पुरा कस्मिंश्चिद् ग्रामे एका निर्धना वृद्धा स्त्री न्यवसत् । तेस्माश्चैका दुहिता विनम्रा मनोहरा चासीत् । एकदा माता स्याल्यां ताण्डुलक्षिशिष्यं पुत्रीमादिदेश सूर्यातपे खगेभ्योः रक्ष किञ्चित्कालादनन्तरम् एको विचित्रः काकः समुद्गीय तामुपाजगाम

I-अनीयर II-रूप III- हुमुन IV- कत्वा

आ) अधोलिखितानां प्रश्नानां एकपदेन उत्तरत लिखत-

(कोई तीन)

क) मर्याः मर्याः कदा लसन्ति?

ख) मर्या काकः अखादत?

ग) कुम्भकारः घटान् किमर्थं रचयति?

घ) कुत्र दरिद्रता न भवेत्?

प्रश्न-5(अ) उचित विकल्पं चित्वा लिखत

क) "सा मधुर गीतम् गायति" । इत्यस्मिन् पदेः विशेषणं पदं किम्-

I-सा II-मधुरं III-गीतम् IV-गायति

ख) "विशालः ग्रामः" इत्यस्मिन् पदे विशेष्य विशेष्य पदं किम्

i) विशालः ii) ग्रामः iii) न कोऽपि

ब) पर्यायः शब्दान् लिखत

I-पर्वत II- पर्वतः III-आम्रम् IV-भूपतिः

स) विलोम शब्दान् लिखत

I-कठोरम् II- शीघ्रम् III-प्राचीनम् IV-नीरसः

प्रश्न-6 अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत-

कोई (5)

1. सलिलं तव वीणायाः कथम् उच्छलेत्?
2. निर्धनायाः वृद्धायाः दुहिता कीदृशी आसीत्?
3. मल्लिका चन्दनञ्च मासपर्यन्तं धेनोः कथम् अकुरुताम् ?
4. यत्रेन किं रक्षेत वित्तं वृत्तं वा ?
5. जन्तवः केन तुष्यन्ति?
6. बालकः कीदृशम् चटकम् अपश्यत्?

प्रश्न 7) रेखांकित पदमा धृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत -

कोई दो 2

(क) ग्रामे निर्धना स्त्री अवसत्

(ख) चन्दनः दुग्धं दोहनं कृत्वा एव स्वप्रातराशस्य प्रबन्धम् अकरोत्

(ग) वृद्धाः फलं न खादन्ति

प्रश्न 8) अधोलिखित वाक्यानि "कः" "कं" प्रति कथयति इति लिखत -

कोई दो

1. ग्रामे एका निर्धना का न्यवसत?
2. एकदा माता स्थात्यां कान निक्षिप्य पुत्रीमादिदेश?
3. ग्रामे इत्यस्मिन् पदे सन्धिः अस्ति?

प्रश्न-15) अधोलिखितानां पद्यांशस्य प्रश्नानां उत्तराणि लिखत

निनादय नवीनामये वाणि ! वीणाम्
वहति मन्दमन्दं समीरे-समीरे कलिन्दात्मजायास्सबानीरतीरे
नतां पङ्क्तिमालोक्य मधुमाघवीनाम् ॥ निनादय...

1. मन्द - मन्द समीरः कुत्र वहति?
2. केषाम् पङ्क्तिम् वीक्ष्य शारदा वीणां वादय?
3. 'तीरे' शब्दस्य पर्यायः किम् अस्ति?

प्रश्न-16) अधोलिखितानां नाट्यांश, सम्यक् पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखते

चन्दन- अहा सुगन्धस्तु मनोहरः (विलोक्य) अये मोदकानि रच्यन्ते (प्रसन्न, भूत्वा आस्वादयामि तावत् मोदकं गृहीतुमिच्छति)
मल्लिका- (सक्रोधमे) विरम्। विरम्। मा स्पर्श एतानि मोदकानि चन्दन किमर्थं क्रुध्यसि। तव हस्तनिर्मितं मोदकानि दृष्ट्वा अहं,
जिवालोलुपता नियन्त्रयितुम् अक्षमः अस्मि किं न जानासि त्वमिदम् ? मल्लिका- भो। अत्र पूजनं न भविष्यति अहं स्व- सखिभिः सह
श्वः प्राप्तः काशी विश्वनाथमंदिरं प्रति गमिष्यामि

(क) मल्लिका प्राप्तः कुत्र गच्छति ?

(ख) दृष्ट्वा इत्यस्मिन् पदेः प्रत्ययः अस्ति

(ग) 'मोदकानि' इत्यस्मिन् पदेः वचनः अस्ति

प्रश्न-17) अधोलिखितं अपठित गद्यांश सम्यक् पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत

सम्प्रति आधुनिककाले विश्वस्य गुरुतमा समस्या आतंकवादस्ति विश्वस्य सर्वेषु देशेषु आतंक वादेन जनाः येन-केन-प्रकारेण पीडित
अस्ति आतंकवाद-कारणात् विश्वस्तरे विनाशस्य ताण्डवः दृश्यते अनेन निर्दोषाः जनाः म्रियन्ते महिलाः विधवाः जाताः
अभवन्। भारतः तु आतंकवादेन अनेकैः वर्षे पीडित वर्तते सर्वत्र शान्तिख्यापनाय देशैः आतंकवादस्य विनाशाय मिलित्वा एव
प्रयत्नाः समाधेयाः

- 1) उचित शीर्षकं लिखत ?
- 2) शान्ति स्थापनाय किं करणीयम्?
- 3) विश्वे कस्याः समस्या अस्ति?
- 4) "अभवन" इत्यस्मिन् पदेः लकारः अस्ति ?

प्रश्न-18) अवकाशार्थम् प्रार्थना पत्रम् लिखत

अथवा

शुक्लमुक्त्यर्थं प्रार्थना पत्रम् लिखत ।

प्रश्न-19 निबंध लिखत

- 1) महाकवि कालिदास
- 2) संस्कृत भाषायाः महत्त्वम्